

тема:

Вітання
Голови НААУ,
РАУ Лідії
Ізовітової
з нагоди
11-ї річниці
створення
НААУ

с. 3

Заступник
Голови НААУ
Валентин
Гвоздій
взяв участь
у щорічній
конференції ІВА
у Парижі

с. 3

Дайджест
діяльності
комітетів та
секцій НААУ
за жовтень –
листопад
2023 року

с. 11

Історія
адвокатури:
100 років Союзу
українських
адвокатів

с. 62

100 РОКІВ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ

Ірина Василик, керівник Центру досліджень адвокатури і права,
проректор Вищої школи адвокатури НААУ

У 2023 році відзначаємо столітній ювілей найпотужнішого професійного адвокатського товариства початку минулого століття — Союзу Українських Адвокатів (СУА). У 1939 році членами СУА було близько 366 адвокатів і 300 кандидатів (стажистів) адвокатури. Організація поширювала свою діяльність на всю територію сучасної Львівської, Івано-Франківської й Тернопільської областей, а також на території всієї Польської держави і мала делегатури (відділення) у містах, де працювали окружні суди.

Протягом перших двох десятиліть ХХ століття, у горнилі Першої світової війни і творенні Західно-Української Народної Республіки сформувалося нове покоління української адвокатури — національно свідомі та політично активні захисники прав усього народу. Адвокати здобули досвід перемог у виборчих кампаніях, парламентської роботи та державного керівництва. «Адвокатська доба» визначально вплинула на суспільно-політичні процеси в Галичині.

Після поразки визвольних змагань виникла нагальна потреба захисту українців, які були арештовані та звинувачені в антидержавній діяльності перед судами Польщі. Створений у 1919 році «Український Громадський Комітет у Львові» та «Колегія Українських Оборонців» на чолі з адвокатом Максимом Левицьким виступили з ініціативою створення організації, яка б об'єднала усіх адвокатів Східної Галичини. Перший варіант статуту такої організації, яка отримала назву — Союз Українських Адвокатів, у Львівському воєводстві було відхилено, однак друга спроба виявилася успішною.

Статут СУА було зареєстровано у Львівському воєводському уряді 5 травня 1923 року. В установчому документі зазначалося, що метою товариства є оборона українських національних прав та інтересів адвокатського звання. Серед основних завдань організації було вказано: оборона прав, інтересів та достоїнств звання адвоката, підтримка товариських взаємовідносин між українськими адвокатами і кандидатами адвокатури, надання взаємної допомоги, турбота про зростання кількості українських адвокатів, надання

матеріальної допомоги молодим правникам для закінчення правничих студій та підтримка німецьких українських адвокатів, а також вдів і сиріт, які залишаються після смерті адвоката. Суттєвим завданням СУА була також участь у законотворчій діяльності.

ЗАСНОВНИКИ ТА ВИДАТНІ АДВОКАТИ — ЧЛЕНИ СУА

Союз Українських Адвокатів об'єднав у своїх лавах видатних представників адвокатської корпорації з великим досвідом професійної, політичної та громадської праці. Серед ініціаторів СУА були державні діячі Західно-Української Народної Республіки, яка, хоч і на короткий час постала на українських землях Галичини, однак залишила вагомий державотворчий спадщину та, найголовніше, проголосила 22 січня 1919 року Злуку — об'єднання усіх українських земель в єдину соборну самостійну державу. Засновниками СУА стали колишній голова (міністр) харчового уряду (міністерства) ЗУНР, адвокат **Степан Федак**; декан правничого факультету Таємного українського університету у Львові, доктор права **Максим Левицький**; член Української національної Ради — парламенту ЗУНР, голова Української трудової партії адвокат **Володимир Охримович**; колишній голова дипломатичного представництва Української Народної Республіки у Великій Британії, адвокат **Ярослав Олесницький**; сотник Українських січових стрільців адвокат **Михайло Волошин** та ще 14 відомих адвокатів.

Органами управління СУА були Загальні Збори, Віділ (тобто Рада) і Контрольна Комісія. Звичайні

Виділ Союзу Українських Адвокатів

Загальні Збори скликалися Виділом щороку у січні. На них затверджували звіти Виділу і Контрольної Комісії, обирали президента, віце-президента і 10 членів Виділу, Контрольну Комісію, іменували почесних членів і добродіїв, ухвалювали за потреби зміни Статуту, розпоряджалися капіталом резервного фонду.

Перші Загальні Збори СУА відбулися 20 травня 1923 року у залі Товариства «Українська Бесіда» за участю 50 адвокатів і 15 стажистів (кандидатів адвокатури). Головою СУА став відомий **адвокат Степан Федак**, заступником — адвокат **Максим Левицький**. До правління обрано адвокатів: **В. Загайкевича, А. Гарасимова, Л. Бачинського, Ф. Евина, Л. Ганкевича, М. Глушкевича, М. Волошина, Є. Давидяка, С. Шухевича** та **О. Надрагу**. Свого представника мали і стажисти (кандидати адвокатури) — **А. Малецького**.

Чисельність Союзу Українських Адвокатів протягом 16 років діяльності організації постійно зростала. Так, у 1926 році з 230 адвокатів-українців, які здійснювали адвокатську практику в Галичині, членами СУА було 130. Станом на 1934 рік, а це за десять років існування СУА, його членами були 319 адвокатів із 428, а на 1939 рік — вже 366 з 483 усіх адвокатів Галичини.

Розширювалося і представництво СУА на місцях. У 1926 році було створено делегатури: у Львові, Березані, Дрогобичі, Коломиї, Перемишлі, Самборі, Станіславові (тепер Івано-Франківськ), Стрию, Сяноку, Тернополі, Чорткові, а також у Рівному.

У 1928 році Союз Українських Адвокатів очолив найбільш знаний діяч періоду ЗУНР, колишній прем'єр-міністр, адвокат **Кость Левицький**. Він розвинув нові напрямки і види роботи Союзу. Організація вийшла на рівень видання власних часописів та здійснення видавничої діяльності.

ЧАСОПИСИ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ

Першим періодичним виданням СУА, яке побачило світ у червні 1927 року та мало лише два випуски, був **Бюлетень Союзу Українських Адвокатів**. Друге число Бюлетеня вийшло друком у жовтні 1927 року: у ньому наводився список членів організації. З 1928 року СУА почав видавати професійний правничий часопис українською мовою «**Життя і Право**», перший номер якого вийшов 1 липня. Через два роки, з травня 1929 року до його видання долучилося «Товариство українських правників». Загалом часопис виходив з липня 1928 року до червня 1939 року. За цей час було опубліковано 44 номери. Відповідальним редактором «Життя і право» був **Кость Левицький**. До першого складу редакційної колегії увійшли адвокати: **Кость Левицький, Володимир Старосольський, Маріян Глушкевич, Олександр Надрага, Роман Домбчевський**. Останній був єдиним незмінним членом редколегії часопису «Життя і право» за всю його історію видання.

БЮЛЕТЕНЬ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ

Львів, червень 1927.

Адреса союзу: Львів, Руська 3. Ціна прим. 1 зол.

Стан членів С. У. А.

Союз Українських Адвокатів повстав на Установчих Загальних Зборах дня 20. травня 1923 р.

С. У. А. має 13 делегатур, а саме:

I. На Округ Перемишль — Делегат Д-р Володимир Загайкевич — в Перемишлі.

В цій делегатурі членами є товариші:

1. Д-р Войтович Петро, 2. Д-р Загайкевич Волод., 3. Д-р Селєка Роман і 4. Д-р Черлючакевич Конст. — в Перемишлі, 5. Д-р Антоневич Володимир — в Добромилі, 6. Д-р Ардан Степан — в Любачеві, 7. Д-р Станько Іван — в Любачеві, 8. Д-р Шараневич Володимир — в Лютовиськах, 9. Д-р Лев Кузьмичий — в Мостиськах, 10. Д-р Гайдушок Петро — в Судовій Вишні, 11. Д-р Гіліцький Володимир в Ярославі.

Досі не вступили в члени: 1. Д-р Гнатішак Орест і 2. Д-р Коржов Теофіл — в Перемишлі, 3. Д-р Семчишин Григорій — в Краківці, 4. Д-р Пеленський Олександр — в Устриках Дол., 5. Д-р Мудрецький Дмитро — в Чесанові, 6. Д-р Білинський — в Ніжанковичах.

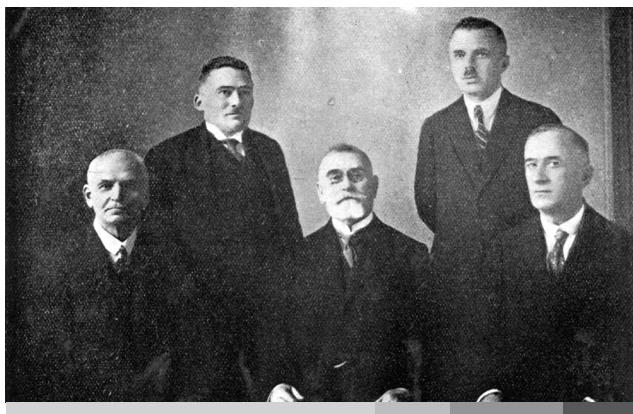
Разом 17 адвокатів, вступило в члени 11, нечленів 6.

II. На Округ Самбір — Делегат Д-р Гуркевич Володимир — в Самборі.

В члени вступили товариші: 1. Д-р Галушинський Микола, 2. Д-р Гуркевич Володимир, 3. Д-р Людяк Гордійський і 4. Д-р Рогоцький Іван — в Самборі, 5. Д-р Миرون Кондрат в Турці н. Стр., 6. Д-р Косів Іван — в Комарні, 7. Д-р Маркевич Олександр — в Підбужу.

Бюлетень Союзу Українських Адвокатів

*Редакційна колегія часопису Союзу Українських
Адвокатів «Життя і право»*

З першого номера часопис «Життя і Право» виходив як «Вісник теорії і практики». Найвідомішими авторами були адвокати та учені-правознавці **Станіслав Дністрянський, Володимир Старосольський, Кость Левицький, Ярослав Падох, Юліан Заєць, Теодор Данилів, Отто Ейхельман, Андрій Яковлів** та інші.

Постійно на сторінках часопису публікувалися новини про тогочасне становище адвокатури та її проблеми. Автори розглядали питання реформи законодавства про адвокатуру не тільки Польщі, але й інших країн, зокрема, й США. Також друкувалися огляди про діяльність Міжнародного Союзу Адвокатів.

ВНЕСОК СУА В ЕВОЛЮЦІЮ ПРАВИЛ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ

Одним з ключових у діяльності СУА були питання адвокатської етики. Це перша професійна організація українських адвокатів, в якій на передній план виносилося питання громадянського обов'язку захисника як представника свого народу. У документах СУА вказувалося, що український адвокат передусім має бути

«добрим громадянином, вірним сином свого народу, брати участь у громадянському і політичному житті та бути заступником, оборонцем прав народу».

Відносини адвоката і клієнта мали базуватися на довірі з обов'язковим дотриманням адвокатської таємниці. СУА систематично аналізував дотримання українськими адвокатами етичних норм щодо вибору справ, адже, як наголошувалося, у веденні справ адвокат мусить бути «старанний і розважний, і не вимагати у сторін надмірних гонорарів». Також оборонець як речник права мав відверто розповісти клієнтові про перспективу справи, не обіцяючи виграти процес будь-якими неправовими і незаконними методами.

Високими у СУА були стандарти морально-етичної поведінки в адвокатському середовищі у частині «товариських взаємин та взаємної лояльності і солідарності і об'єднання всіх товаришів у Союзі». Адвокат повинен був зберігати особливу повагу і прихильність до свого колеги за професією, до його особистості та підпорядковувати свої дії інтересам усієї адвокатської корпорації.

Одним із завдань СУА було дбати про подальший розвиток адвокатської корпорації. У його складі було засновано секцію українських аплікантів — осіб, які готувалися до складання кваліфікаційного іспиту.

Загальноправові питання також перебували у фокусі уваги керівництва і членів СУА. Чимало уваги приділялося розвитку української правничої термінології, вивченню історії українського права, боротьбі за права української мови у державних і судових установах.

Існування СУА припинилося у 1939 році після початку Другої світової війни та приєднанням Східної Галичини до Радянського Союзу. Багато адвокатів-членів СУА зазнали переслідувань НКВС, були заарештовані та загинули.

Союз Українських Адвокатів — приклад професійного об'єднання адвокатури, метою якої було служіння не лише справедливості, а й Україні¹.

¹ Джерела та література:

Ганкевич Л. Десятиліття Союзу Українських Адвокатів // Ювілейний альманах Союзу Українських Адвокатів у Львові. Львів. 1934. С. 38 — 73.

Лазурко О. «Союз Українських Адвокатів» як приклад адвокатської самоорганізації (1923 — 1940 рр.) / Адвокатура України: забуте і невідоме. Вип. 1. К.: КВЦ, 2014. С. 280 — 318.

Левицький К. Про значіння організації Союзу Українських Адвокатів // Життя і Право. Львів. 1930. Ч. 3. С. 1 — 4.

Петрів М. Й. Історія української адвокатури в Польщі: Союз Українських Адвокатів у Львові — 1923 — 1940 рр. // Адвокат. 2002. № 4 — 5. С. 98 — 106.

Статут Союзу Українських Адвокатів у Львові // Життя і Право. Львів. 1929. Ч. 2. С. 23 — 28.